

Doktori (Ph.D) értekezés tézisei

**A hallgatói munkavállalás sajátosságai és egyetemi pályafutásra gyakorolt hatása
a Debreceni Egyetemen**

Kocsis Zsófia

Témavezető: Prof. Dr. Pusztai Gabriella

DEBRECENI EGYETEM
Humán Tudományok Doktori Iskola
Neveléstudományi Program

Debrecen, 2023

Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A nemzetközi kutatások a tanulmányok melletti fizetett munkavállalás tanulmányi eredményességre gyakorolt hatásával kapcsolatban ellentmondásos eredményekre jutottak, hazai viszonylatban pedig a témával foglalkozó kutatások száma csekély. Kutatásunk ehhez a vitához kíván hozzájárulni azzal, hogy a legnagyobb hallgatólétszámú, hazai vidéki egyetem hallgatóinak körében átfogóan vizsgáljuk a hallgatók munkavállalási jellemzőit és az egyetemi pályafutásra gyakorolt hatását, longitudinális és keresztmetszeti megközelítésben. A tanulmányok melletti fizetett munkavégzés kérdéskörével évtizedek óta foglalkozik a nemzetközi oktatáskutatás szakirodalma (Pascarella et al., 1998; Heinz, 1999; Warren et al., 2000; Riggert et al., 2006; Perna, 2010; Teichler, 2011), ugyanis a hallgatói munkavállalást növekvő tendencia jellemzi, ezáltal kiemelten fontos kutatási területté vált. Ennek ellenére továbbra is nyitott kérdés, hogy hogyan befolyásolja a munkavállalás az egyetemi pályafutást (Pascarella et al., 1998; Riggert et al., 2006; Perna, 2010; Teichler, 2011). A hallgatói munkavégzés „kétélű kard”, amelynek pozitív és negatív hatásai egyaránt ismertek (Baffoe-Bonnie et al., 2007), ezért fontos kutatási feladat az egyes célcsoportok szerepének és a körülmények hatásának tisztázása. Az utóbbi időben a gyakorlati ismeretek és a munkavállalásra való felkészítés előtérbe került a felsőfokú képzésben is, azonban a hazai kutatások arra nem adnak egyértelmű választ, hogy a hallgatói munkavállalást a képzés kiegészítő mozzanatának, vagy lemorzsolódás előrejelzőjének, rizikófaktorának tekinthetjük-e.

Hazai kutatási eredmények szerint a magyarországi felsőoktatásban az elméletcentrikus oktatási módszerek dominálnak. Csekély lehetőséget biztosítanak az ismeretek gyakorlati alkalmazására és a problémamegoldásra (Kovács, 2016), az oktatásban szerzett ismeretek távol esnek a munkahelyi szituációktól (STEM-Hungary jelentés, 2018), így különösen jelentősnek tekinthető a hallgatói munkavégzés egyik fő hozadéka, a hallgatók kompetencia- és személyiségfejlődése, s a munka révén történő tapasztalatszerzés (Beerkens et al., 2011; Pollard et al., 2013; Sanchez-Gelabert et al., 2017).

Disszertációnkban a munkát az oktatási intézményrendszeren kívüli nevelés egyik fontos területeként értelmezzük, mivel a munka világában szerzett tapasztalatok jelentős hatással lehetnek a hallgatók eredményességére és tanulmányok iránti

elköteleződésére, s a munkahely fontos szocializációs színtér. A munka világába történő szocializáció már a családban elkezdődik, az oktatás formális keretein belül a munkaattitűdöket szintén formáló tanulmányi munkavégzés mellett, kevés gyakorlati tapasztalatszerzésre van lehetőség (Kozma, 2001; Bocsi, 2015). Az alapvető szocializációs színterek mellett tehát a részmunkaidős foglalkoztatás lehet a legnagyobb hatással a jövő munkavállalóira. Az oktatási rendszerben eltöltött évek kiterjedésével párhuzamosan egyre fontosabbá válik a munka és a tanulás összekapcsolása, ami segítheti a fiatalokat a mai munkaerőpiacon szükséges készségek fejlesztésében, valamint rövidebbé és gördülékenyebbé teheti az iskolából a munkahelyre való átmenetet (OECD, 2015). A szakirodalom elkülöníti a hallgatói foglalkoztatás (student employment) és a hallgatói munka (student work) definícióját. Míg az előbbi a jövedelemszerzést hangsúlyozza, az utóbbi a kompetenciák megszerzését és a személyiségfejlődést helyezi a középpontba, s így egy magasabb értékdimenzióba emeli a hallgatói munkavállalást (Pusser, 2010). Azonban a szakirodalom arra is felhívja a figyelmet, hogy a munkavégzés felerősítheti a társadalmi egyenlőtlenségeket, s a lemorzsolódási kockázatot fokozza azáltal, hogy távol tartja a hallgatókat a felsőoktatási közösségbe és az egyetemi kultúrába való beágyazódástól (Pusztai, 2011).

Az első hazai ifjúságvizsgálatok kilencvenes évektől jelentik, hogy a fiatalok az egyetemi tanulmányaikat megszakítva, vagy a tanulás mellett egyre növekvő arányban vállalnak munkát (Gábor, 2006). Az oktatásból a munka világába való átmenet vizsgálata gyakran került az oktatáskutatás homlokterébe. Az eredmények szerint a felsőoktatást lezáró kimeneti pontok egyre elmosódottabbá váltak, megszűnt az az egyszeri pillanat, amikor a diákéletet felváltotta a munkába állás időszaka (Veroszta, 2010; Bocsi, 2013; Sági, 2011). A kutatásokban leegyszerűsített, uniformizált kép jelenik meg a dolgozó egyetemistákról, pedig a dolgozó hallgatók csoportja heterogén, ezért kiemelt figyelmet kell szentelnünk a sokféleségük vizsgálatára. Lényeges különbséget von maga után, hogy ki, mikor, miért és hogyan vállal munkát az egyetemi tanulmányai mellett. Kutatásunk alaptétele szerint mindezek a tényezők más módon befolyásolják a hallgatók eredményességét.

A hallgató családjának társadalmi státusa jelentős mértékben hat a hallgatói munka jellegére és annak a tanulmányokra gyakorolt hatására. A kedvezőbb társadalmi helyzetű hallgatók megválogathatják, hogy milyen munkát vállalnak, ezáltal előtérbe kerülhet tanulmányokhoz illeszkedő munka és a tapasztalatszerzés. A

tanulmányokhoz illeszkedő munkához való egyenlőtlen hozzáférés, az akadémiai teljesítményben és a munkaerőpiacon megmutatkozó egyenlőtlen lehetőségeket is tükrözheti Staneva (2020). A munkavállalás gyakorisága, motivációja és típusa összefüggést mutat a diákok társadalmi-gazdasági sajátosságaival (Bocsi, 2013; Pusztai, 2013; Masevičiūtė et al., 2018; Kovács et al., 2019). Az eddigi kutatások szerint a szülők iskolai végzettségi szintjének növekedésével csökken a tanulmányok melletti munkavégzés esélye. (Warren et al., 2000; Kalenkoski & Pabilonia, 2009; Perna, 2010; Beerkens et al., 2011; Pusztai & Szigeti, 2018).

Vita tárgyát képezi, hogy az egyetemi pályafutása során a hallgatói munkavégzés pozitív vagy negatív hatásai érvényesülnek. A kutatások egy része hangsúlyozza, hogy a különböző típusú munkák, mint a tanulmányokhoz kapcsolódó és nem kapcsolódó, vagy a „campus-on” és „campus-off” típusú munkák, eltérően hatnak a tanulmányi eredményességre, a megszerezhető képességekre és kapcsolati tőkékre (Pascarella et al., 1998; Riggert et al., 2006; Geel & Backes-Gellner, 2012; Gáti & Róbert, 2013; Yanbarisova, 2014; Di Paolo & Matano, 2016). Oktatáskutatói feladata annak a vizsgálata, hogy a hallgatói munkavállalás különböző típusai milyen hatást gyakorolnak az egyetemi pályafutásra és az eredményességre. Kutatásunkban komplex módon vizsgáltuk a fizetett munkavégzést, s annak eredményességre gyakorolt hatását. Hazai viszonylatban a korábbi kutatásokból nem vonhatunk le egyértelmű következtetéseket, ugyanis számos vizsgálat más diszciplínák szemüvegén át, leggyakrabban gazdasági szempontból foglalkozott a témával, vagy a munkavállalást az expanzió csúcsán vagy az azt közvetlenül követő években vizsgálta (Kóródi, 2007; Szócs, 2013; 2014; 2021; Markos, 2014; Kiss et al., 2017; Kun, 2017). A Eurostudent felmérések részletesen vizsgálják a munkavállalás sajátosságait és a hallgatók társadalmi, gazdasági háttérét (Hámori et al., 2018; Masevičiūtė et al., 2018; Harkányi, 2020), de nem foglalkoznak olyan, az oktatáskutatás szempontjából releváns területekkel, mint az intergenerációs és intragenerációs egyetemi kapcsolati beágyazódásra, a kompetenciafejlődés percepciójára vagy az extrakurrikuláris tevékenységekhez való hozzáállásra valamint a tanulmányi és karriertervekre gyakorolt hatása.

Disszertációnk első elméleti fejezetében a munkaszocializáció folyamatának sajátosságait mutatjuk be. Amellett érvelünk, hogy a munkaszocializáció nem akkor kezdődik el, amikor a fiatalok a szakképesítés, végzettség megszerzése után munkába

állnak, mert az életút során a nevelés informális és formális terepeinek jelentős szerepe van ebben a permanens formálódásban.

A disszertáció második nagyobb elméleti fejezetével az volt a célunk, hogy komparatív nézetben is összegezzük a fiatalok munkavégzésére irányuló kutatásokat. A múltban az egyetemi tanulmányok mellett végzett munkáról elenyésző szakirodalom állt a rendelkezésünkre, azonban a hatvanas évektől egyre több forrás támasztotta alá a fiatalok munkaerő-piaci jelenlétét. Ezt követően az expanzió időszakától összegeztük a hallgatók munkaerő-piaci részvételével kapcsolatos kutatási eredményeket, mind a hazai, mind a nemzetközi adatok függvényében. A nemzetközi kutatások összevetése alapján körvonalazódott a hazai hallgatói munkavállalás néhány speciális vonása. Hazai viszonylatban nem beszélhetünk minden intézményre kiterjedő „campus-on” típusú munkáról, ugyanis a magyar egyetemisták általában diákszövetkezetek révén találnak munkát.

A harmadik elméleti fejezetben összegeztük a munkát vállaló felsőoktatási hallgatók társadalmi, gazdasági, demográfiai és intézményi hátterére vonatkozó, nemzetközi és hazai kutatások eredményeit, hogy rámutassunk, nincs teljes konszenzus abban, hogy az alábbi háttérváltozók hogyan befolyásolják a hallgatói munkavállalást. A disszertáció központi témájához kapcsolódóan bemutattuk a munkavállalás és a tanulmányi pályafutás összefüggéseire vonatkozó nemzetközi és hazai kutatások következtetéseit is, valamint ennek alapján összegeztük, mit tart nyilván a szakirodalom a munkavállalás pozitív és negatív hatásaiként.

Ezzel előkészítettük kutatási kérdéseinket, melyek arra irányulnak, hogy a hallgatói munkavégzés esetében milyen változások következtek be az utóbbi években a vizsgált felsőoktatási intézmény hallgatóinak körében, s a változások milyen összefüggésben vannak a hallgatók demográfiai, társadalmi és intézményi hátterével. További kutatási kérdésünk, hogyan befolyásolja a munkavégzés a vizsgált hallgatók tanulmányi eredményességét és a tanulmányok melletti elköteleződését. Az eredményesség és elköteleződés fogalmát a 2012-2021 között végzett CHERD kutatásokban kidolgozott koncepció alapján vizsgáltuk.

A szakirodalmi elemzés és a korábbi kutatási eredmények áttekintése alapján az alábbi hipotéziseket fogalmaztuk meg.

H1: Masevičiūtė et al. (2018) és Hauschildt et al. (2021) adatai szerint azt feltételezzük, hogy a fizetett munkavégzésbe a Debreceni Egyetem hallgatóinak egyre szélesebb köre vált érintetté az utóbbi évtizedben.

H2: Hazai kutatási eredményeket mérlegelve (Gáti & Róbert, 2013; Bocsi et al., 2018; Pusztai & Szigeti, 2018) feltételezzük, hogy egyre erősebb magyarázó erővel bírnak az intézményi és demográfiai tényezők, s a munkavégzés sajátosságai ritkábban állnak összefüggésben a hallgatók társadalmi és gazdasági helyzetével, tehát egyre sokszínűbb a munkavállaló hallgatók összetétele.

H3: Hauschildt et al. (2021) alapján feltételezzük, hogy a munkavégzés motivációi is változóban vannak, a korábban élesen elkülönülő két csoport (anyagi kényszer miatt dolgozók és a tudatos karrierépítés, munkatapasztalat-szerzés céljából dolgozók csoportja) mellett más motiváció típusok is azonosíthatók.

H4: Staneva (2020) alapján feltételezzük, hogy a hallgatók különböző mértékben érzik szükségesnek, hogy előkészítsék a végzettség utáni munkaerő-piaci kilépésüket, így a képzési területek sajátosságaiból adódóan a munkavégzés a képzést kiegészítő alternatíva lesz.

H5: Pusztai (2011) alapján feltételezzük, hogy a munkavállalás nem hátráltatja az intézményi integrációt, és Perna (2010) munkája alapján feltételezzük, hogy rendszeres munkavállalás és a munkahelyen szerzett tapasztalatok pozitívan befolyásolják a hallgatók tanulmányi eredményességét és a tanulmányok melletti elköteleződést.

Az alkalmazott módszerek bemutatása

A tanulmányaik mellett dolgozó hallgatókra úgy tekintünk, mint a felsőoktatás felől nehezen elérhető csoportra. A kutatási témánk indokolttá tette a kvantitatív kutatás lebonyolítását, hiszen célunk minél átfogóbb kép kialakítása a felsőoktatási hallgatók munkavállalási jellemzőiről. A korábbi nemzetközi és hazai kutatások nem reprezentálták a munkavállaló hallgatókat, s nem voltak alkalmasak arra, hogy mintavételünk kiindulópontját képezzék. A Eurostudent adatfelvételekben nem áll rendelkezésre információ a válaszadók felsőoktatási intézményére vonatkozólag, s a hazai Diplomás Pályakövetési Rendszer kutatási adatbázisaiban szintén nem szerepel az intézmény és a szak változó. A NAV és a TB nyilvántartás is csupán a munkavállaló hallgatók egy részéről rendelkezhet adatokkal, de a kutatók számára

nem elérhetőek ezek az adatok sem. Az alapsokaságról tehát nincsenek a mintavételhez használható mintavételi keretként használható adataink. Első körben a Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központjának kutatásai alapján másodelemzésre alkalmas longitudinális, tematikus adatbázist építettünk, majd primer adatfelvételt végeztünk.

Empirikus kutatásunk első szakaszában az északkeleti régió hallgatóit két évtizede rendszeresen vizsgáló Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-Hungary) 2012-2019 között felvett adatbázisai alapján készült tematikus, longitudinális adatok másodelemzését végeztük el. Célunk az volt, hogy feltárjuk, hogyan alakult a munkavállaló, debreceni egyetemisták demográfiai és társadalmi jellemzőit és munkavégzési profilja az elmúlt egy évtizedben. A második szakaszban primer kutatás segítségével kerestük a választ a kutatási kérdésekre.

A másodelemzés alapjául szolgáló adatbázisok egyike a 2012-es HERD a kutatáshoz kapcsolódik (Higher Education for Social Cohesion Cooperative Research and Development in a Cross-border area). A 2015-ös IESA (Institutional Effects on Student Achievement in Higher Education) kutatás a felsőoktatási intézményi hatás mechanizmusainak és a tanulmányi eredményekre gyakorolt hatásának empirikus kitapintását tűzte ki céljául. A PERSIST egy 2018/19-es tanévben felvett, nagymintás hallgatói adatbázis (N=2199), a kutatás Magyarország keleti régiójának felsőoktatási intézményeiben, valamint négy ország (Szlovákia, Románia, Ukrajna, Szerbia) felsőoktatási intézményeiben folyt. A magyarországi minta (N=1034) kvótás és a karokra, a képzés területére valamint a finanszírozási formára reprezentatív volt. Az elemzés első lépéseként az adatbázisokat leszűkítettük a Debreceni Egyetem, nappali tagozatos hallgatók adataira, az így keletkező adatbázisok lehetőséget nyújtanak abban is, hogy egy intézmény dolgozó és nem dolgozó hallgatóit vizsgáljuk. A három különböző időpontban felvett adatok különböző összetételű mintából származnak, az általánosítás ebből adódó korlátait figyelembe vettük az elemzés során, ugyanakkor az összefüggések és a tendenciák követhetővé váltak.

A primer kutatás minta elemszámának meghatározásához a Debreceni Egyetem 2019. márciusi hallgatói statisztikáinak magyar tannyelvű, nappali tagozatos hallgatókra vonatkozó adatait használtuk fel az intézmény nyilvánosan elérhető adatszolgáltatása alapján, valamint a Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD-Hungary) PERSIST 2019 adatbázisára építve a munkavállaló hallgatók képzésterületi megoszlása alapján kvótás mintavételt alkalmaztunk. A kvótás

mintavétel ugyan nem valószínűségi mintavételi módszer, azonban a legnagyobb valószínűséggel képes illeszkedik a vizsgált alapsokasághoz.

A célcsoportot a 2019/2020-as és a 2020/2021-es tanév nappali tagozatos dolgozó hallgatói alkották, akik a szemeszter folyamán (beleértve a vizsgaidőszakot is) rendszeresen dolgoztak. Az adatfelvétel 2019/2020 tanév első szemeszterében kezdődött és 2020. áprilisában zárult. Módszertani szempontból fontos kiemelni, hogy az adatfelvétel egyénileg történt. A hallgatókat egy önkitöltős, papír alapú kérdőív kitöltésére kértük. A másodelemzéshez felhasznált adatbázis elemszáma 1111, 1063 és 803 fő, a primer kutatáshoz kapcsolódó adatbázis végső elemszáma a válaszmegtagadók és az érvénytelen kitöltések kiszűrése után 538 fő. Az adatokat az SPSS 22.0 programmal elemeztük.

Az elemzés során egyaránt alkalmaztunk leíró statisztikákat, továbbá a kétváltozós elemzéseknél Khi-négyzet próbát, valamint post-hoc próbát (Tukey) és Pearson-féle korrelációt használtunk. A továbbtanulási döntést faktoranalízissel vizsgáltuk. Értekezésünk fókuszában a munkavállalás gyakoriságát befolyásoló tényezők feltárása állt, valamint a hallgatói munkavégzés tanulmányi pályafutásra gyakorolt hatása. Ennek vizsgálatára logisztikus regressziós elemzést használtunk. Moksony (2018) alapján a logisztikus regresszió során kétértékű magyarázó változókat hoztunk létre az esélyhányadosok könnyebb értelmezése érdekében, hiszen ezáltal a folytonos és ordinális szintű változókat is be tudtuk vonni a regressziós elemzésbe.

A kutatás során alkalmazott a mérőeszközök és a mutatók változatosak voltak. A kutatás során egyaránt használunk saját fejlesztésű, illetve adaptált kérdésblokkokat is. A hallgatói munkavállalás és a lemorzsolódási rizikót jelző felsőoktatási tanulmányi pályafutás összefüggését a kapcsolati háló, a versengő tevékenységekben való aktív részvétel és a szocioökonomiai jellemzők kontrollja alatt vizsgáltuk. A magyarázó tényezők között a szociokulturális, intézményi és demográfiai tényezők csoportját különítettük el. Az említett tényezők alapján mutatjuk be, hogy milyen dimenziók mentén operacionalizáltuk a vizsgálandó területeket.

A hallgatói munkavállalás jellemzőit saját fejlesztésű és adaptált kérdésblokkok alkalmazásával vizsgáltuk. A CHERD-Hungary Kutatóközpont adatbázisaiban a munkavállalás gyakoriságát, a tanulmányokhoz való illeszkedését és a munkavégzés motivációját vizsgáltuk. A primer kutatás során a gyakoriság hallgatói retrospekciója alapján vizsgáltuk a munkavállalás középiskolai és felsőoktatási évek alatti előfordulását, azon belül a szemeszter ideje alatt, a vizsgaidőszakban és a szünetekben

végzett munka gyakoriságát, valamint a munkaórák számát. A munka tanulmányokhoz fűződő viszonyát és a munkavállalás motivációját, munkaértékeit, a munkakeresés módját az IESA 2015 és PERSIST 2019 releváns kérdésblokkjai alapján elemeztük, s a lemorzsolódási rizikót szintén az utóbbi kutatás mérőeszközének átvételével. A hallgatók idő- és pénzfelhasználását, a munkához való viszonyukat saját fejlesztésű kérdésblokkokkal mértünk, amelyeket kvalitatív kutatások alapján készítettünk el (Pusztai & Kocsis, 2019; Kocsis & Pusztai, 2020; Kocsis, 2020).

Vizsgáltuk a munkahelyi teendők, a tanulmányok és a szabadidő összehangolását, az időbeosztással való elégedettséget, a tanulásra és kikapcsolódásra szánt idő mennyiségét. A hallgatók munkához való viszonyát egyrészt a munkatársakkal, munkahelyi környezettel kapcsolatos jellemzőkkel tártuk fel. A munka hatásaival kapcsolatos percepciókat 11 itemű kérdésblokkal mértük, mert a szakirodalom szerint a munkahelyen szerzett tapasztalat, a munka és a tanulmányok kapcsolata valamint az egyetemi képzés megítélése hatással van arra, hogy a hallgató veszélyeztetetté válik-e lemorzsolódás szempontjából vagy sem. A hallgatói elégedettséget egy 27 itemből álló, részben a HERD kutatás adaptált kérdésblokkjával mértünk.

Az intézményi beágyazódás vizsgálatára a Pusztai (2011) által fejlesztett, és az utóbbi évtizedben a CHERD kutatásaiban (HERD 2012, IESA 2015, PERSIST 2019) alkalmazott kérdésblokkokat használtunk fel, melynek itemei az *intergenerációs és intragenerációs egyetemi kapcsolati háló alakulását* tárták fel.

A *tanulmányok melletti elköteleződés és kitartás* mérése során Astin (1993) eredményeire támaszkodunk, s az általa kialakított indikátorok felhasználásával állítottuk össze a kérdésblokkot. A tanulmányok fontosságát, a tanulmányok befejezésével kapcsolatos elszántságot és a jobb tanulmányi eredmények elérése érdekében tett erőfeszítéseket, valamint a tanulmányi eredményességgel kapcsolatos indikátorokat szintén a HERD, IESA és PERSIST kutatásokból adaptáltuk.

Korábbi kutatási eredmények arra világítottak rá, hogy a hallgatói munkavállalásnak identitásképző szerepe van, s függetlenül a munka típusától, a munkavállalás hozzájárul a puha készségek fejlődéséhez, a munkaérték preferenciájának alakulásához, továbbá a hallgatók általános és úgynevezett átruházható készségekre tesznek szert a munka révén. A *munkavállalási kompetenciafejlődés percepcióját*, azaz a hallgatók által érzékelt kompetenciák

megszerzését tártuk fel, amelyet saját fejlesztésű változókkal vizsgáltuk, amelyeket kvalitatív kutatások alapján állítottunk össze.

Az eredmények tézisszerű felsorolása

Az első hipotézisünk arra vonatkozott, hogy időben előrehaladva növekvő arányban kapcsolódtak be a hallgatók munkavégzése a Debreceni Egyetem hallgatóinak körében. Empirikus eredményeink alátámasztják a feltételezéseinket, ugyanis a másodelemzés rávilágított, hogy a hallgatói munkavállalás az évek során egyre dominánsabbá vált a hallgatók életében. Amíg 2012-es adatfelvétel során a hallgatók harmadát, addig a 2019-es mintában a megkérdezett hallgatók több mint felét érintette a tanulmányok melletti munkavállalás. A primer kutatásunkban kimondottan dolgozó hallgatókat kérdeztünk, akiknek túlnyomó többsége a szemeszter ideje alatt rendszeresen vállalt munkát.

A második hipotézisünk szerint egyre markánsabb magyarázó erővel bírnak az intézményi és demográfiai tényezők, s a munkavégzés sajátosságai nemcsak a hallgatók társadalmi és gazdasági helyzetével állnak összefüggésben, hanem a munkavégzéssel kapcsolatos szándékaikkal, terveikkel. A munkavállalást befolyásoló tényezőket logisztikus regresszióelemzés segítségével vizsgáltuk, a szakirodalom alapján relevánsnak vélt háttérváltozók bevonásával. A 2012-es, a 2015-ös és a 2019-es eredmények is alátámasztják a mesterképzésben való részvétel befolyásoló hatását. Két mintában szignifikáns magyarázó erővel bírt a szülők iskolai végzettsége és a család szubjektív anyagi helyzete. Az eredményeink rávilágítanak arra, hogy a munkavállalás már nemcsak a kedvezőtlen, szerény anyagi körülményekkel rendelkező hallgatók sajátossága, hanem egyre több hallgatót érint, akik más-más háttérrel és motivációval vállalnak munkát a tanulmányaik során. A másodelemzés és a primer kutatás eredményei is jól tükrözik, hogy a dolgozó hallgatók csoportja nem homogén, a munkavállaló diákok háttere, motivációja is összetett. Viszont a szerény anyagi körülményekkel rendelkező, mindennapi anyagi gondokkal küzdő hallgatók változatlanul jelen vannak a dolgozó hallgatók között, s az ő esetükben a hallgatói munkavállalás a jövedelemszerzés egyik legkézenfekvőbb módja.

A harmadik hipotézisünkben azt feltételeztük, hogy a korábban élesen elkülönülő csoportok –az anyagi kényszer miatt dolgozók és a tudatos karrierépítés

részeként, munkatapasztalat-szerzés céljából dolgozó diákok csoportja– mellett jelentősen előtérbe kerülnek a posztmodern hallgatói munkafelfogással rendelkezők.

Az értekezés empirikus eredményei közül a legjelentősebb tanulságok a 2020-ban végzett primer kutatásunkhoz kapcsolódnak. A 2020-as mintában három munkavállalásra vonatkozó változó segítségével hallgatói klasztereket képeztük (munkavállalás motivációja, a munka tanulmányokhoz való illeszkedése és a munkaórák száma), s három jól elkülöníthető hallgatói csoportot találtunk: a rászoruló-keresetorientált, az ambiciózus és az utilitárius szabadidő-orientált hallgató klaszter. A rászoruló-keresetorientált hallgató főként anyagi okok miatt dolgoznak, ami egyaránt magába foglalja a létfenntartás, tandíj és szabadidős programok finanszírozása és a szülőktől való (anyagi) függetlenedés céljából történő munkavégzést. Az említett hallgatók magas óraszámban, leginkább hétvégén és hétköznap is dolgoznak, a munkájuk nem kapcsolódik a tanulmányaikhoz, továbbá nem elégedettek a munka és a tanulás összehangolásával. A körükben felülreprezentált azoknak a hallgatóknak az aránya, akiknek a szülei alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, s az átlagosnál valamivel rosszabb anyagi helyzettel jellemezhetőek. Intézményi háttérüket és az intergenerációs és intragenerációs kapcsolataikat tekintve, ebben a klaszterben magasabb arányban vannak a költségtérítéses, alapképzéses hallgatók, s minimális oktatói kapcsolattal rendelkeznek. A második, az ambiciózus klaszterhez tartozó hallgatók jellemzője, hogy a munkaórák száma az előbbihez képest mérsékelt, s egyedül erre a klaszterre jellemző, hogy a hallgatók szakmai törekvések és munkatapasztalat-szerzés miatt vállalnak munkát, továbbá csak nekik kapcsolódik a munkájuk a tanulmányaikhoz. A tanulmányaikat és a munkavállalást tudatosan próbálják összehangolni, s teljes mértékben elégedettek az időbeosztásukkal. A munkakeresés során is inkább a saját kapcsolataikra és az egyetemi karrierirodára támaszkodnak, mintsem a hagyományos diákmunkát kínáló diákszövetkezetekre. Körükben felülreprezentált a mesterszakos hallgatók aránya, s az oktatókkal folytatott interakcióikat tekintve ők rendelkeznek a legsokoldalúbb kapcsolattal. A 2020-as mintában egy, a többiektől élesen elkülönülő hallgatói csoport jelent meg, akiknél sem az anyagi kényszer, sem a karrierépítés nem volt domináns tényező. Egyedül erre az utilitárius szabadidő-orientált hallgatói klaszterre jellemző, hogy a szabadidő hasznos eltöltése miatt dolgoznak, emellett a szabadidős programok finanszírozása ösztönzi őket a munkavállalásra. A munka nem kapcsolódik a tanulmányaikhoz, de ettől függetlenül elégedettek az időbeosztásukkal,

ami azzal lehet összefüggésben, hogy ők nem kényszerből vállalnak munkát. Körükben felülreprezentáltak azok a diákok, akik az átlagnál jobb körülmények között élnek, és az esetükben magasabb a 18-19 éves korosztály aránya.

Fontos eredmény, hogy a munkavállalási motivációk szerinti klaszterekhez tartozók karakteresen különböznek szinte minden vizsgált társadalmi háttérmutató tekintetében, s a demográfiai és a tanulmányi jellemzők mentén is van számos szignifikáns eltérés a csoportok között. Eredményeink alátámasztják az a feltételezést, hogy a munkavállaló hallgatók csoportja heterogén, nemcsak az anyagi kényszer miatt vállalnak munkát, hanem megjelent a szakmai tapasztalatszerzésre és a szabadidő hasznos eltöltésére való törekvés is. A motiváció mellett a hallgatók társadalmi háttere is sokszínű, a munkavállalás nem csak az alacsony státusmutatókkal jellemezhető diákokat érinti. Ezzel a harmadik hipotézisünk megerősítést nyert.

A következőkben azt feltételeztük, hogy a munkavállalás plusz jövedelemszerző funkciója mellett a hallgatók azért is dolgoznak, hogy előkészítsék a végzettség utáni munkaerő-piaci kilépésüket, így a negyedik hipotézisünk szerint az egyes tudományterületek sajátosságaiból adódóan a hallgatói munkavállalás a képzést kiegészítő alternatíva lesz. A másodelemzés adatai szerint bizonyos képzési területeken a hallgatók évek óta rendszeresen vállalnak munkát a tanulmányaik mellett. A gazdaságtudományi, az informatika képzések hallgatói rendszeresebben vállalnak munkát, mint más diákok. Velük szemben az orvosi, fogorvosi és gyógyszerészeti képzések esetében évek óta nagyon alacsony a munkavégzési arány, s ehhez kapcsolódóan a munkavégzés kevésbé jellemző az osztatlan képzések hallgatóira. Azonban az alábbi hipotézisünket csak részben fogadjuk el, hiszen a logisztikus regresszióelemzés eredményei nem támasztották alá, hogy a többi háttérváltozó kontrollja alatt a képzési terület markáns hatást gyakorolna a munkavállalás meglétére. Azonban az elemzés során az intézményi változók közül a mesterképzésben való részvétel magyarázó ereje rajzolódott ki. Továbbá a mesterképzéses hallgatók körében a munkatapasztalat-szerzés is különösen fontos motivációs tényező volt. A 2020-as adatok is igazolják, hogy az ambiciózus klaszterben felülreprezentáltak a mesterszakos hallgatók aránya, ennek a klaszternek a sajátossága, hogy a munka és a tanulmányok illeszkedése csak rájuk jellemző.

Az ötödik hipotézisünk szerint a rendszeres munkavállalás és a munkahelyen szerzett tapasztalatok pozitívan befolyásolják a hallgatók tanulmányi

eredményességét és a tanulmányok melletti elköteleződést. A másodelemzés eredményei csak részben támasztották alá a hipotézisünket, ugyanis a munkavállalás a 2015-ös mintában mutatott szignifikáns befolyást az eredményességre, a tanulmányokhoz illeszkedő munkavégzéssel együtt. A 2012-es mintában csak a tanulmányokhoz kapcsolódó munkavégzés eredményességre gyakorolt pozitív hatása nyert bizonyítást, továbbá 2019-ben sem volt kimutatható a szignifikáns hatása sem az eredményességre, sem a perzisztenciára. 2020-ban a felsőoktatási hallgatók eredményességének feltárása érdekében hét dimenziót határoztunk meg az eredményesség vizsgálata során (perzisztencia, tanulmányokkal való törődés, tanulmányi teljesítmény, kompetenciafejlődés percepciója, társadalmi aktivitás, morális tudatosság, jövőképre vonatkozó tervek). A Pearson-féle korreláció eredményei miatt a komplex eredményességi mutatót a perzisztencia, tanulmányokkal való törődés, tanulmányi teljesítmény, kompetenciafejlődés percepciója változókból képeztük, s ezt az indexet vizsgáltuk a munkavállalói klaszterekben. Az egyszempontos varianciaelemzés eredménye szerint lényeges különbség van a három klaszter között abból a szempontból, hogyan érzékelték a kompetenciák megszerzését a munkavégzés során. Az alábbi kérdés a hallgatók saját bevallásán alapult, s az eredmények alapján az ambiciózus hallgatók érzékelik a leginkább azt, hogy több kompetenciával gazdagodtak a munkavállalás során, ami összefüggésben lehet azzal, hogy az említett hallgatók a tanulmányaikhoz kapcsolódó munkát végeznek. Az utilitárius szabadidő-orientált hallgatók is megjelöltek olyan képességeket, amelyek a munkavállalás révén erősödtek, annak ellenére, hogy nem a tanulmányaikhoz kapcsolódó munkát végeznek. Ebből is látható, hogy a hallgatóknak a munkavállalás során számos olyan készségük és képességük fejlődhet, amelyek konkrétan nem a szakmai fejlődésükhöz, hanem a személyiségfejlődésükhöz járul hozzá. Azonban ennek mélyebb alátámasztására további kutatások szükségesek.

Vizsgálatunk szerint a tanulmányi eredményesség index alapján szintén különbség mutatkozott a klaszterek között, leginkább a rászoruló-keresetorientált és az ambiciózus hallgatók között. A rászoruló-keresetorientált hallgatók kevésbé rendelkeznek ösztöndíjakkal és magas tanulmányi átlaggal, valamint kevésbé vesznek részt extrakurrikuláris tevékenységekben, s vállalnak plusz feladatokat. Az adatok azt is alátámasztják, hogy leginkább a körükben fordult elő a tanulmányok megszakítása, amely főként az anyagi okokra és a munkavállalásra volt

visszavezethető. Utolsó elemzésünkben megvizsgáltuk, hogy melyek azok a tényezők, amelyek hatást gyakorolnak a komplex eredményességi mutatóra. Eredményeink alapján elmondható, hogy a hallgatók társadalmi státusmutatói, mint a szülők iskolai végzettsége és a munkaerő-piaci helyzetük nem gyakorol hatást az eredményességre. A modellünk szerint a bevont változók közül az oktatókkal folytatott kapcsolattartás mellett a tanulmányokhoz kapcsolódó munkavégzésnek van a legfőbb magyarázó ereje.

Az értekezés új tudományos eredményei

A korábbi kutatásokhoz viszonyítva az eredményeink számos ponton újdonságértékkel szolgálnak. A legfőbb kutatási eredményünk a hallgatói klaszterekhez kapcsolódik, amelyek élesen elkülönülnek egymástól, s a háttérváltozók tekintetében is jelentős különbségek mutatkoznak a csoportok között. A legtöbb hazai kutatás a munkavállalás horizontális illeszkedése alapján különítette el a hallgatókat (lásd Gáti & Róbert, 2013), Hámori et al. (2018) és Fényes (2021) a motivációk alapján hozott létre hallgatói klasztereket, azonban más egyéb változó nem került bevonásra. Az általunk létrehozott klaszter a munkaórák számának, a motivációs tényezőknek és a horizontális illeszkedésnek a bevonásával jött létre, és élesen elkülönülő klasztereket kaptunk. Eredményeink azért figyelemre méltók, mert egyértelműen bizonyítják, hogy a munkavállaló hallgatók nem homogén csoportot képeznek. A klasztereink közül is a legnagyobb újdonság az utilitárius szabadidő-orientált hallgatók, akik azért vállalnak munkát, mert hasznosan szeretnék eltölteni a szabadidejüket, továbbá nem motiválja őket a létfenntartás és ők dolgoznak a legkevesebbet. Az eredményeink rávilágítanak arra, hogy el kell vetnünk a dolgozó hallgatókra vonatkozó sztereotípiákat, miszerint csak a kedvezőtlen társadalmi, gazdasági háttérrel rendelkező diákok dolgoznak megélhetés céljából, akik a tanulmányi eredményeikben sem kiemelkedőek. Lényeges új eredmény, hogy önmagában a munkavállalásnak nincs erős hatása a tanulmányi eredményességre, hanem a tanulmányokhoz illeszkedő munkavállalás rendelkezik szignifikáns befolyással.

Értekezésünk empirikus részének további újszerűsége és legfontosabb üzenete a következőkben rejlik. A hallgatói munkavállalással foglalkozó nagymintás kutatások nem teszik lehetővé, hogy egy intézményi vagy országos, illetve

nemzetközi vizsgálat alapján nagy érvényességű képet alkossunk a hallgatói munkavállalásról. Empirikus eredményeink számos további kérdést vetettek fel a további kutatások számára, másrészt visszacsatolásként szolgálnak az említett felsőoktatási intézmény számára. Elemzéseink módszertani eredménye a longitudinális intézményi hallgatói kutatások és a kizárólag dolgozó hallgatókat megkérdező, keresztmetszeti vizsgálat elemzésének egymást kiegészítő alkalmazása.

A kutatás limitációi közül meg kell említenünk, hogy nem tudtuk teljes körűen elérni a dolgozó hallgatókat, s mintánk nem tekinthető reprezentatívnak, tehát nem vonhatunk le általános érvényű következtetéseket, így a kutatásunk problémamegfogalmazó, tényfeltáró kutatás, és a kutatás eredményei csak a Debreceni Egyetem hallgatóira vonatkoznak. Továbbá a kompetenciákkal kapcsolatos adatok a válaszadók percepcióján alapulnak, nem történt tényleges kompetenciamérés, így azt sem vethetjük el, hogy a kognitív disszonancia csökkentése miatt logikus, hogy jó befektetésként szeretnék elkönyvelni a munkavégzést. Az összehasonlító adatok hiánya miatt nem erősíthető meg, hogy történt-e tényleges fejlődés a munkavállalás során, azonban az eredményeink a témát tekintve további kutatásokra sarkallnak. A munkavállaló hallgatók tanulmányi eredményességének és karrierjének vizsgálata szempontjából hasznos lenne, ha a személyes adatok mellett a munkaerő-piaci jelenlétre vonatkozó adatokat is fel lehetne tüntetni az elektronikus tanulmányi rendszerekben, ezáltal az intézményeknek is megfelelő információjuk lenne a hallgatói munkavégzés arányairól.

További kutatások szükségesek annak a feltárására, hogy milyen tényezők befolyásolják a munkavállaló hallgatók tanulmányi előrehaladását. Ennek vizsgálatára a leghasznosabb egy longitudinális kutatás lenne, azonban a dolgozó hallgatók nehéz elérése miatt ennek lebonyolítása is akadályokba ütközhet. A jövőbeni tanulmányoknak figyelembe kell venniük, hogy a munkavállalás egy adott intézmény különböző tudományterületein belül is eltérő hatást gyakorolhat a tanulmányi pályafutásra. Az elkövetkezendő kutatásoknak célszerű lenne a kvantitatív módszerek mellett kvalitatív eszközöket is alkalmazni, s ezáltal az elemzések árnyaltabbak lesznek, s azonosíthatóak lesznek azok a rejtett mechanizmusok, szubjektív tényezők, amelyeket a jelenlegi kutatásban kevésbé volt módunk vizsgálni. Az alábbi tényezők figyelembe vételével pontosabb képet

kaphatunk a hallgatói munkavállalás sajátosságairól, fontosságáról és az egyetemi pályafutásra gyakorolt hatásáról.

Az eredményeink alkalmasak lehetnek az intézményi döntéshozatal támogatására, ebből kifolyólag kiemeltünk néhány kulcsfontosságú területet, amelyekhez javaslatokat fogalmaztunk meg. A hallgatók egyetemi pályafutását nagymértékben befolyásolja az oktatókkal kialakított kapcsolatuk, az intézményben szerzett tapasztalatok. Az egyetemeknek szerepet kellene vállalniuk a hallgatók széleskörű tájékoztatásában, amely hozzájárulhat, hogy tisztában legyenek a hallgatói munkavállalás kockázataival és előnyeivel. A hallgatói munkavégzés negatív hatásainak redukálására hatékony mód lenne a duális képzések, szakmai gyakorlatok nagyobb mértékű elterjedése. A nemzetközi gyakorlatban elterjedt megoldás a campuson folyó munka, amely ideális alternatíva lenne a jövedelemszerzés és az intézményi beágyazódás szempontjából is. Az egyetemi tanszékek profiljához igazodó diákmunkák jó lehetőséget biztosítanak a hallgatóknak, hogy aktívabban részt vegyenek az egyetem életében, szakmai tapasztalatra tegyenek szert, s a munkájuk valamilyen juttatással legyen elismerve.

A kutatás adatai is bizonyítják, hogy az egyetemi életbe való bevonódás védőfaktoroként szolgálhat a tanulmányi teljesítmény romlása ellen, ezáltal szorgalmazni kell azokat a kezdeményezéseket, amelyek erősítik a hallgatók és az oktatók közötti személyes és szakmai kapcsolatot. A kapcsolattartás jelentősége mellett az oktatók szakmai munkája, módszertani szemlélete is lényeges. Fontosnak tartjuk, hogy az oktatók is lépést tartsanak a saját szakterületükkel, az aktuális munkaerőpiaci igényekkel, ugyanis előfordulhat, hogy a tanulmányaikhoz kötődő munkakörben dolgozó hallgatók a kurzusokon oktatóik elavult tudásával szembesülnek. Mindemellett szükséges a puha készségek fejlesztését megcélzó aktív tanulási környezet kialakítása, a projekt módszer, a kooperatív módszerek és a problémaalapú tanulás előtérbe helyezése. Az oktatói szemléletváltás és a módszertani kultúra bővítése hozzájárulhat a hallgatóközpontú oktatási módszerek elterjedéséhez a felsőoktatásban. Hangsúlyosabbá kell válnia a képzéseken a munkaerő-piaci változások nyomán követésének, a munkaerő-piaci szakemberekkel való kapcsolattartásnak. A kapcsolatépítés elmélyítése mellett a munkáltatók részéről megvalósulhatna a nyílt pozíciók bemutatása, amelyek akár minimális óraszámban, de lehetőséget biztosítanak a hallgatók foglalkoztatására.

Úgy véljük, hogy az eredményeink számos kulcsfontosságú területre világítottak rá, amelyek mérlegelése és fejlesztése nemcsak az egyén szintjén fontos, hanem hosszabb távon az egyetemi képzések megítélése szempontjából is, valamint a javaslataink hozzájárulhatnak a felsőoktatási intézmények és a munkaerőpiac kapcsolatának erősítéséhez.

Hivatkozott irodalom

- Baffoe-Bonnie, J. & Golden, L. (2007). *Work-Study: Time Use Tradeoffs among Employed Students and Implications*. For the IATUR - XXVIII Annual Conference, Washington, DC, October 17-19.
- Beerens, M., Mägi, E., & Lill, L. (2011). University studies as a side job. Causes and consequences of massive student employment in Estonia. *Higher Education*, 61(6), 679–692. DOI: 10.1007/s10734-0109356-0.
- Bocsi, V. (2013). Munkaértékek a felsőoktatásban. In Darvai T. (szerk.): *Felsőoktatás és munkaerőpiac – eszményektől a kompetenciák felé*. Belvedere Meridionale, 67-87.
- Bocsi, V. (2015). Munkaértékek román-magyar összehasonlító vizsgálata a Partiumban. *Kultúra és közösség*, 6(1), 17-26.
- Bocsi, V., Ceglédi, T., Kocsis, Zs., Kovács, K.E., Kovács, K., Müller, A., Pally, K., Szabó, B.É., Szigeti F., & Tóth, D. A. (2018). A pedagógushallgatók késleltetett diplomaszerezése interjúk alapján. In Pusztai G. & Szigeti F. (szerk.): *Lemorzolódás és perzisztencia a felsőoktatásban*. Debreceni Egyetemi Kiadó, 63-61.
- Di Paolo, A., & Matano, A. (2016). *The Impact of Working while Studying on the Academic and Labour Market Performance of Graduates: the Joint Role of Work Intensity and Job-Field Match*. XXXI AIEL Conference, Trento, Italy (September 22-23, 2016). <https://www.aiel.it/cms/cms-files/submission/all20160608164320.pdf>.
- Gábor, K. (2006). Társadalmi átalakulás és ifjúsági korszakváltás. In Gábor K. & Jancsák Cs. (szerk.): *Ifjúságszociológia*. Belvedere Meridionale, 384-427.
- Gáti, A. & Róbert, P. (2013). Munkavállalás a tanulás mellett: kényszerűség vagy befektetés? In: Garai O. és Veroszta Zs. (szerk.): *Frissdiplomások*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit, 93-111.
- Geel, R., & Backes-Gellner, U. (2012). Earning While learning. When and How Student Employment is Beneficial. *Labour*, 26(3), 313–340.
- Hámori, Á., Horváth, Á., & Veroszta, Zs. (2018). A tanulmányok melletti munkavállalás háttere és hatása a továbbtanulási tervekre. In: Hámori Á. (szerk.): *Erőforrások, eredmények és élmények a felsőoktatásban. A Eurostudent VI nemzetközi hallgatói kutatás magyarországi eredményei*. Oktatási Hivatal, 101-116.
- Harkányi, Á.M. (2020). A tanulmányok melletti munkavégzés és a képzés befejezésének hatása a későbbi munkaerő-piaci pályára az informatika képzési területen. *Felsőoktatási Elemzési Jelentések*, 4(1), 24-27.
- Hauschildt, K., Gwosć, C., Schirmer, H., & Wartenbergh-Cras, F. (2021). Social and Economic Conditions of Student Life in Europe. EUROSTUDENT VII Synopsis of Indicators 2018–2021. Bielefeld, Media GmbH & Co. KG B.
- Heinz, W. R. (1999). *From Education to Work: Cross National Perspectives*. Cambridge University Press.
- Kalenkoski, C. M., & Pabilonia, S. W. (2009). *Time to Work or Time to Play: The Effect of Student Employment on Homework, Housework, Screen Time and Sleep*. BLS Working Paper No. 450.

- Kiss, Zs., Barizsné Hadházi, E., & Kun, A.I. (2017). A leendő munkavállalás hallgatói szemmel: egy a Debreceni Egyetem alapszagos hallgatói körében végzett felmérés eredményei. *Taylor: Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Folyóirat*, 9(27), 183-190.
- Kocsis, Zs. (2020). A hallgatói munkavállalás mint a lemorzsolódás egyik lehetséges tényezője. *Educatio*, 29(2), 295-304.
- Kocsis, Zs., & Pusztai, G. (2020). Student Employment as a Possible Factor of Dropout. *Acta Polytechnica Hungarica*, 17(4), 183-199.
- Kóródi, M. (2007). Munkaértékek vizsgálata két felsőoktatási intézményben. *Educatio*, 16(2), 311-322.
- Kovács, I. (2016). *Country Background Report Hungary, prepared for the HE Innovate Hungary country review, unpublished report submitted to the OECD*.
- Kovács, K. et al. (2019): *Lemorzsolódott hallgatók*. Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Kozma, T. (2001). *Bevezetés a nevelésszociológiába*. Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Kun, A. I. (2017). Hallgatói vélemények szakmai gyakorlatról és tanulás melletti munkavégzésről. *International Journal of Engineering and Management Sciences*, 2(4), 286–297.
- Markos, V. (2014). Egyetemisták a munka világában. In Fényes H. és Szabó I. (szerk.): *Campus-lét a Debreceni Egyetemen Ifjúságszociológiai tanulmányok*. Debreceni Egyetemi Kiadó, 109-133.
- Masevičiūtė, K., Šaučekienė, V., & Ozolinčiūtė, E. (2018). EUROSTUDENT VI. Combining Studies and Paid Jobs. Lithuania, UAB "Araneum".
- Óbudai Egyetem, STEM-Hungary jelentés (2018). *A STEM-végzettséget szerzett pályakezdők és fiatal munkavállalók helyzetére vonatkozó nemzetközi kutatások másodelemzése*.
<https://stemhungary.com/files/docs/stem-vegzettseg-masodelemzes.pdf> Utolsó letöltés: 2021. 02. 24.
- OECD (2015). *Social, Employment and Migration Working Papers No. 169. Working and learning: A diversity of patterns*. Glenda Quintini. <https://dx.doi.org/10.1787/5jrw4bz6hl43-en>. Utolsó letöltés: 2021.03.25.
- Pascarella, E. T., Edison, M. I., Amaury, N., Hagedorn, L. S., & Terenzini, P. T. (1998). Does Work Inhibit Cognitive Development during College? *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 20(2), 75-93.
- Pascarella, E. T., & Terenzini, P. T. (2005). *How College Affects Students: A Third Decade of Research*. Wiley .
- Perna, L. (2010). *Understanding the Working College Student New Research and Its Implications for Policy and Practice*. Stylus Publishers, 283-309.
- Pollard, E., Williams, M., Arthur, S., & Kotecha, M. (2013). *Working while Studying: Follow-up to the Student Income and Expenditure Survey 2011/12*. Brighton, Institute for Employment Studies.
- Pusser, B. (2010). Of a mind to labor: Reconceptualizing student work and higher education. In Perna, Laura W. (eds.). *Understanding the working college student: New research and its implications for policy and practice*. Stylus Publishers, 134–155.
- Pusztai, G. (2011). *A láthatatlan kéztől a baráti kezekig. A hallgatói értelmező közösségek a felsőoktatásban*. Új Mandátum.
- Pusztai, G. & Szigeti, F. (szerk.) (2018). *Lemorzsolódás és perzisztencia a felsőoktatásban*. Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Pusztai, G., & Kocsis, Zs. (2019). Combining and Balancing Work and Study on the Eastern Border of Europe. *Social Sciences*, 8(6), 193.
- Riggert, S. C., Boyle, M., Petrosko, J. M., Ash, D., & Rude-Parkins, C. (2006). Student Employment and Higher Education: Empiricism and Contradiction. *Review of Educational Research*, 76(1), 63-92.
- Sági, M. (2011). Pályakezdő diplomások munkába állási stratégiái. In Garai O. és Veroszta Zs. (szerk.): *Frisssdiplomások*. *Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit*, 93-111.

- Sanchez-Gelabert, A., Figueroa, M., & Elias, M. (2017). Working while studying in higher education. The impact of the economic crisis on academic and labour market success. *European Journal of Education*, 52 (2), 232–245.
- Staneva, M. (2020). *Employment alongside Bachelor's Studies in Germany Implications for Education Outcomes, the School-to-Work Transition, and Equity*. Springer.
- Szőcs, A. (2013). Munkaviszony és viszony a munkához – hallgatók a Debreceni Egyetemen. In Darvai T.(szerk.): *Felsőoktatás és munkaerőpiac – eszményektől a kompetenciák felé*. Belvedere Meridionale, 87-125.
- Szőcs, A. (2014). Dolgozva tanulni, tanulva dolgozni – társadalmi tőke hatások a partiumi hallgatók körében. In Ceglédi T., Gál A. & Nagy Z. (szerk.): *Régió és oktatás IX*. Debrecen CHERD- Hungary, 229-242.
- Szőcs, A. (2021). *Hallgatói munkavállalás a felsőoktatási expanziót követő években. Tanulás melletti munka jellemzői a Debreceni Egyetemen*. Doktori disszertáció.
- Teichler, U. (2011). International Dimensions of Higher Education and Graduate Employment. In Teichler, U. (eds.): *The Flexible Professional in the Knowledge Society: New Challenges for Higher Education*. Springer, 177-197.
- Veroszta, Zs. (2010). A munkaerő-piaci sikeresség dimenziói frissdiplomások körében. In Garai O. Horváth T., Kiss L., Szép L. & Veroszta Zs. (szerk.): *Diplomás Pályakövetés IV. Frissdiplomások 2010*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., 11-37.
- Warren, J.R., LePore, P. C., & Mare, R.D. (2000). Employment During High School: Consequences for Students' Grades in Academic Courses. *American Educational Research Journal*, 37(4), 943-969.
- Yanbarisova, D. M. (2014). *Combining University Studies With Work: Influence On Academic Achievement*. HSE Working papers WP BRP 21/EDU/2014, National Research University Higher School of Economics.

Nyilvántartási szám: DEENK/76/2023.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Kocsis Zsófia
Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10060933

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (5)

- Kocsis, Z.:** A hallgatói munkavállalás sajátosságai az Európai Felsőoktatási Térség keleti régiójában.
In: Challenges and opportunities of the modern risk society: socio-cultural, economic and legal aspects : Monograph. Ed.: by Nataliia Varha, Bohdanna Hvozdzetska, Oktan print, Praha, 154-169, 2021. ISBN: 9788088415053
- Kocsis, Z.:** Eredményesebbek-e a dolgozó hallgatók?
In: Lemorzsolódási kockázat és erőforrások a felsőoktatásban. Szerk.: Pusztai Gabriella, Szigeti Fruzsina, Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ, Debrecen, 264-288, 2021, (Oktatókutatatók könyvtára, ISSN 2732 1800 ; 12) ISBN: 9786156012128
- Kocsis, Z.:** Hallgatói munkavállalás.
In: Előrehaladás és lemorzsolódási kockázat a felsőoktatásban. Szerk.: Pusztai Gabriella, Szigeti Fruzsina, Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ, Debrecen, 73-79, 2021, (Oktatókutatatók könyvtára, ISSN 2732-1800 ; 11) ISBN: 9786156012081
- Kocsis, Z.:** Munkahelyi közösségek.
In: Nevelésszociológia: Elméletek, közösségek, kontextusok. Szerk.: Pusztai Gabriella, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 285-302, 2020, (Pallas Debrecina, ISSN 1587-7191 ; 20) ISBN: 9789633188835
- Markos, V., **Kocsis, Z.**, Dusa, Á. R.: A civil aktivitás, a hazai és a külföldi munkavállalás különböző megjelenési formái a lemorzsolódás folyamatában.
In: KozmaPolisz Tanulmányok Kozma Tamás 80. születésnapjára. Szerk.: Pusztai Gabriella, Engler Ágnes, Kocsis Zsófia, CHERD, Debrecen, 275-288, 2019. ISBN: 9789633188118

Idegen nyelvű, hazai könyvrészletek (1)

- Kocsis, Z.:** Communities at Work.
In: Sociology of education : Theories, communities, contexts. Ed.: Pusztai Gabriella, Debrecen University Press, Debrecen, 204-221, 2022.

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (6)

7. Rácz, C. K., **Kocsis, Z.**: A lemorzsolódás előrejelzőinek azonosítása a STEM területek hallgatóinak körében.
Új Munkaügyi Szemle. 3 (4), 43-57, 2022. ISSN: 2677-1306.
DOI: <https://doi.org/10.58269/UMSZ.2022.4.4>
8. Rácz, C. K., **Kocsis, Z.**: A munka és a tanulmányok kölcsönhatása a STEM területeken.
Opus et educatio. 9 (3), 232-243, 2022. ISSN: 2064-9908.
DOI: <https://doi.org/10.3311/ope.514>
9. **Kocsis, Z.**: A fizetett munkavállalás hatása a felsőoktatási hallgatók egyetemi pályafutására.
Educatio. 30 (1), 135-145, 2021. ISSN: 1216-3384.
DOI: <https://doi.org/10.1556/2063.30.2021.1.11>
10. **Kocsis, Z.**: A járványügyi helyzet hatása a hallgatói munkavállalásra.
Belvedere Meridionale. 33 (2), 112-132, 2021. ISSN: 1419-0222.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14232/belv.2021.2.5>
11. **Kocsis, Z.**, Kovács, K., Varha, N., Nikon, N., Hvozdetzka, B.: Felsőoktatási hallgatók munkavállalása és migrációs tervei egy nemzetközi összehasonlítás tükrében.
Civ. szle. 2, 185-205, 2021. ISSN: 1786-3341.
IF: 0.243
12. **Kocsis, Z.**: A hallgatói munkavállalás mint a lemorzsolódás egyik lehetséges tényezője.
Educatio. 29 (2), 295-304, 2020. ISSN: 1216-3384.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/2063.29.2020.2.9>

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (4)

13. Hvozdetzka, B., Varha, N., **Kocsis, Z.**, Nechitailo, I., Bartosh, O.: East and Central European Students' Financial Self-Sufficiency During Their University Years.
Corvinus J. Sociol. Soc. Policy. 13 (2), 53-78, 2022. ISSN: 2061-5558.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14267/CJSSP.2022.2.3>
14. **Kocsis, Z.**, Pusztai, G.: Student Employment as a Possible Factor of Dropout.
Acta Polytech. Hung. 17 (4), 183-199, 2020. ISSN: 1785-8860.
DOI: <http://dx.doi.org/10.12700/APH.17.4.2020.4.10>
IF: 1.806
15. Markos, V., **Kocsis, Z.**, Dusa, Á. R.: Different Forms of Civil Activity and Employment in Hungary and Abroad, and the Development of Student Drop-out.
Cent. Eur. j. educ. res. 1 (1), 1-12, 2019. EISSN: 2677-0326.
DOI: <https://doi.org/10.37441/CEJER/2019/1/1/3342>

16. Bocsi, V., Ceglédi, T., **Kocsis, Z.**, Kovács, K. E., Kovács, K., Müller, A. É., Pallay, K., Szabó, B. É., Szigeti, F., Tóth, D. A.: The discovery of the possible reasons for delayed graduation and dropout in the light of a qualitative research study.
J. Adult Learn. Know. Innov. 3 (1), 27-38, 2019. EISSN: 2631-1348.
DOI: <https://doi.org/10.1556/2059.02.2018.08>

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (7)

17. **Kocsis, Z.**, Pusztai, G.: A double road to success? Impact of dual education on effectiveness.
Research in Post-Compulsory Education. 26 (2), 164-188, 2021. ISSN: 1359-6748.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/13596748.2021.1909923>
18. **Kocsis, Z.**: Features of Student Employment in the Hungarian-Romanian Cross Border Area.
Acta Didact. Napocensia. 14 (1), 188-202, 2021. EISSN: 2065-1430.
DOI: <https://doi.org/10.24193/adn.14.1.16>
19. **Kocsis, Z.**, Pusztai, G.: Learning or Earning: Impact of Student Employment on Student Careers in the Eastern Region of the European Higher Education Area.
New Educ. Rev. 65, 149-161, 2021. ISSN: 1732-6729.
DOI: <http://dx.doi.org/10.15804/ner.2021.65.3.12>
20. **Kocsis, Z.**, Pusztai, G.: Differences in student work according to educational factors at a Hungarian university.
Higher Education in Russia and Beyond 24 (3), 22-24, 2020.
21. Hvozdzetska, B., Varha, N., Nikon, N., **Kocsis, Z.**, Kovács, K.: Migratory Moods and Temporary Employment of Students of Central and Eastern Europe.
Italian Sociological Review. 10 (2), 305-326, 2020. ISSN: 2239-8589.
DOI: <http://dx.doi.org/10.13136/isr.v10i2.342>
22. **Kocsis, Z.**, Varha, N., Kovács, K., Nikon, N., Hvozdzetska, B.: Working or learning?: The Cases of Hungary, Romania, Ukraine, Slovakia and Serbia.
Higher Education in Russia and Beyond 3 (24), 9-12, 2020.
23. Pusztai, G., **Kocsis, Z.**: Combining and Balancing Work and Study on the Eastern Border of Europe.
Social Sciences. 8 (6), 1-12, 2019. EISSN: 2076-0760.
DOI: <http://dx.doi.org/10.3390/socsci8060193>

Magyar nyelvű konferencia közlemények (1)

24. **Kocsis, Z.**, Alter, E.: A hallgatói munkavállalás jellemzői és a lemorzsolódásban játszott szerepe a STEM területeken.
In: Módszertani újítások és kutatások a szakképzés és a felsőoktatás területén : X. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia Tanulmánykötet. Szerk.: Simonics István; Holik Ildikó; Tomory Ibolya, Óbudai Egyetem, Budapest, 156-170, 2021.
ISBN: 9789634492399

Idegen nyelvű absztrakt kiadványok (1)

25. **Kocsis, Z.**, Rácz, C. K.: The role of student employment in persistence and efficiency in STEM higher education.

In: Természettudományok helyzete hazánkban Egyetemtől a munkaerőpiacig workshop.

Szerk.: Allaga Henrietta; Balázs Dóra Krisztina; Jáger Olivé; Kovács Terézia; Nagy Viktor Dávid, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Baja, 35-37, 2022. ISBN: 9786158205436

További közlemények

Magyar nyelvű könyvek (3)

26. Szerk. Pusztai, G., Engler, Á., **Kocsis, Z.**: KozmaPolisz: Tanulmányok Kozma Tamás 80. születésnapjára. CHERD, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 306 p., 2019. (Régió és oktatás, ISSN 2060-2596 ; 13.)
27. Kovács, K., Ceglédi, T., Csók, C., Demeter-Karászi, Z., Dusa, Á. R., Fényes, H., Hrabéczy, A., **Kocsis, Z.**, Kovács, K. E., Markos, V., Szabó, B. É., Németh, D. K., Pallay, K., Pusztai, G., Szigeti, F., Tóth, D. A., Váradi, J.: Lemorzsolódott hallgatók 2018. CHERD-H. 2019, Debrecen, 102 p., 2019. (Oktatókutatatók könyvtára ; 6.) ISBN: 9786156012005
28. Pusztai, G., Bocsi, V., Bacsikai, K., Ceglédi, T., Csokai, A., **Kocsis, Z.**, Szűcs, T.: Jelen és jövő határán: Hátrányos helyzetű középiskolások és hallgatók eredményessége. Wáli István Református Cigány Szakkollégium, Debrecen, 117 p., 2018. ISBN: 9786158104012

Magyar nyelvű könyvrészletek (2)

29. **Kocsis, Z.**: A felsőoktatás munkaerőpiacra való felkészítő szerepe egy kvalitatív kutatás tükrében.
In: Mesteri erőforrások : Tanulmányok Polónyi István tiszteletére. Szerk.: Kun András István, Csók Cintia, Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD), Debrecen, 32-55, 2022, (Oktatókutatatók könyvtára, ISSN 2732-1800 ; 16) ISBN: 9789634904830
30. Bocsi, V., Ceglédi, T., **Kocsis, Z.**, Kovács, K. E., Kovács, K., Müller, A. É., Pallay, K., Szabó, B. É., Szigeti, F., Tóth, D. A.: A pedagógushallgatók késleltetett diplomaszerzése interjúk alapján.
In: Lemorzsolódás és perzisztencia a felsőoktatásban. Szerk.: Pusztai Gabriella, Szigeti Fruzsina, Debreceni Egyetemi, Debrecen, 63-90, 2018, (Oktatókutatás a 21. században, 2559-8864 ; 6) ISBN: 9789633187548

Idegen nyelvű, külföldi könyvrészletek (1)

31. **Kocsis, Z.:** How to support working students during their studies?

In: Ways of Promoting Excellence in Higher Education / Gábor Erdei; Erika Juhász; Salih Sahin; Adnan Kaan, Pegem Akademi Yaynclık, Ankara, 72-87, 2019. ISBN: 9786052415467

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (8)

32. **Kocsis, Z.,** Markos, V., Fazekas, E., Pusztai, G.: Az önkéntesség mint a szülők iskolai bevonódásának egy formája: Szisztematikus szakirodalmi elemzés eredményeinek bemutatása.

Önkéntes Szemle. 2 (4), 57-87, 2022. EISSN: 2786-0620.

DOI: <http://dx.doi.org/10.53585/OnkSzem.2022.4.57-87>

33. Alter, E., **Kocsis, Z.:** Hallgatói munkavállalás a STEM területeken.

Új Munkaügyi Szemle. 2 (4), 67-79, 2021. ISSN: 2677-1306.

34. **Kocsis, Z.:** A duális képzés eredményességre gyakorolt hatása.

Opus et educatio. 7 (1), 80-91, 2020. ISSN: 2064-9908.

35. **Kocsis, Z.:** A duális képzés hatékonysága és a képzéssel való elégedettség egy komplex kutatás tükrében.

Új Munkaügyi Szemle. 1 (3), 64-77, 2020. ISSN: 2677-1306.

36. **Kocsis, Z.:** Az elmélet és a gyakorlat találkozása.

Metszetek. 9 (2), 162-166, 2020. EISSN: 2063-6415.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18392/metsz/2020/2/10>

37. Pusztai, G., **Kocsis, Z.:** Oktatáskutatás a Debreceni Egyetemen.

Anyanyelv-pedagógia. 13 (2), 1-9, 2020. EISSN: 2060-0623.

DOI: <http://dx.doi.org/10.21030/anyp.2020.2.10>

38. **Kocsis, Z.:** Középiskolai diákok munkához és továbbtanuláshoz fűződő viszonya.

Educatio. 28 (1), 158-165, 2019. ISSN: 1216-3384.

DOI: <https://doi.org/10.1556/2063.28.2019.1.12>

39. **Kocsis, Z.:** A hallgatói munkavállalás megítélése a debreceni és a nyíregyházi oktatók szemszögéből.

Juvenilia. 7, 119-133, 2017. ISSN: 1788-6848.

Magyar nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (2)

40. **Kocsis, Z.:** Hallgatói munkavállalás határon innen és túl = Student Employment Within and Beyond Borders.

PedActa. 8 (2), 29-40, 2018. ISSN: 2248-3527.

41. **Kocsis, Z.:** A hallgatói munkavállalás jellemzői a debreceni és a nyíregyházi egyetemisták körében.

PedActa. 7 (1), 81-89, 2017. ISSN: 2248-3527.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

42. **Kocsis, Z.:** Fényes, H., & Mohácsi, M. (2019). Labour market and human capital. Theory and practice. [Munkaerőpiac és emberi tőke. Elmélet és gyakorlat]. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiado.
Hung. educ. res. j. 10 (1), 97-100, 2020. ISSN: 2062-9605.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/063.2020.00009>
43. Kovács, K. E., Dusa, Á. R., **Kocsis, Z.**, Pally, K., Szűcs, T., Pálfi, J.: Practical or theoretical persistence?: The investigation of (f)actors influencing students' persistence at three levels.
Hung. educ. res. j. 9 (2), 238-256, 2019. ISSN: 2062-9605.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/063.9.2019.1.22>

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

44. **Kocsis, Z.**, Alter, E., Pusztai, G.: The Role of Student Employment in Persistence and Efficiency in STEM Higher Education.
Int. J. Educ. Math. Sci. Technol. 10 (4), 831-848, 2022. EISSN: 2147-611X.
DOI: <http://dx.doi.org/10.46328/ijemst.2177>

Magyar nyelvű konferencia közlemények (4)

45. **Kocsis, Z.:** A munkavállalás szerepe az egyetemi pályafutás során-határon innen és túl.
In: Életre nevelni : A II. Oktatás határhelyzetben konferencia tanulmánykötete. Szerk.: Bordás Andrea, Kolozsvári Egyetemi Kiadó, Kolozsvár, 70-79, 2020. ISBN: 9786063707780
46. **Kocsis, Z.:** Melyik út vezet a sikerhez?: Hallgatói visszajelzések a munkatapasztalataikról és a duális képzésről.
In: Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban : A VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia tanulmánykötete. Szerk.: Tóth Péter; Simonics István; Manojlovic Heléna; Ducho Jenő, Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest, 437-452, 2018. ISBN: 9789634491484
47. Demeter-Karászi, Z., **Kocsis, Z.:** Debreceni és nagyváradai egyetemisták munkavállalási szokásainak összehasonlítása.
In: Tanulóközpontú oktatás, módszertani megújulás a szakképzésben és a felsőoktatásban : VII. Trefort Ágoston Tanárképzési Konferencia Tanulmánykötet. Szerk.: Tóth Péter, Hanczvikkel Adrienn; Duchon Jenő, Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, Budapest, 169-187, 2017. ISBN: 9789634490739
48. **Kocsis, Z.:** Diákként a munkaerőpiacon.
In: Diáktudósok : a XXXIII. OTDK 13. Szekciójának első helyezett pályamunkái. Pedagógiai Pszichológiai, Andragógiai és Könyvtártudományi Szekció. Szerk.: Szirmai Éva; Molnárne Urbanik Tímea, Szegedi Egyetemi Kiadó : Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged, 57-73, 2017. ISBN: 9786155455797

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (23)

49. **Kocsis, Z.:** "Hogyan készülünk fel a munka világára?": A felsőoktatás munkaerőpiacra való felkészítő szerepének vizsgálata hallgatói interjúk alapján.
In: XIV. Nemzetközi nyíregyházi doktorandusz és posztdoktori konferencia : Absztraktkötet.
Szerk.: Rusinné Fedor Anita, Tóth Dalma, Zakor-Broda Rita, Debreceni Egyetem
Egészségügyi Kar, Nyíregyháza, 5, 2022.
50. **Kocsis, Z.:** A felsőoktatás munkaerőpiacra való felkészítő szerepének és a hallgatók kompetenciáinak vizsgálata.
In: 21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség. Absztraktkötet: XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia. Szerk.: Steklács János, Molnár-Kovács Zsófia, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 401, 2022. ISBN: 9789636260576
51. Rácz, C. K., **Kocsis, Z.:** A munkaerőpiacra való felkészülés a természettudományi képzések hallgatóinak szemszögéből.
In: XIV. Nemzetközi nyíregyházi doktorandusz és posztdoktori konferencia : Absztraktkötet.
Szerk.: Rusinné Fedor Anita, Tóth Dalma, Zakor-Broda Rita, Debreceni Egyetem
Egészségügyi Kar, Nyíregyháza, 6, 2022. ISBN: 9789634904755
52. **Kocsis, Z.,** Rácz, C. K.: A munka és a tanulmányok kölcsönhatása a STEM területeken.
In: Oktatás egy változó világban : Kutatás, innováció, fejlesztés : Absztraktkötet. Szerk.: Juhász Erika, Kattein-Pornói Rita, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA), Budapest, 194-195, 2022. ISBN: 9786155657115
53. Rusznák, A., **Kocsis, Z.:** A szülői bevonódás jellemzői az állami és egyházi szektorban.
In: 21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség. Absztraktkötet: XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia. Szerk.: Steklács János, Molnár-Kovács Zsófia, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 128-129, 2022. ISBN: 9789636260576
54. **Kocsis, Z.,** Szilágyi, B.: Chem on!- Mi a reakciód?: Saját készítésű kémia társasjáték bemutatása.
In: Oktatás egy változó világban : Kutatás, innováció, fejlesztés : Absztraktkötet. Szerk.: Juhász Erika, Kattein-Pornói Rita, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA), Budapest, 328-329, 2022. ISBN: 9786155657115
55. Nagy, D., Milu, I., **Kocsis, Z.,** Rácz-Telkes, B., Balogh, B.: Gamifikált jutalomrendszer a MotivApp mobilapplikációval.
In: Oktatás egy változó világban : Kutatás, innováció, fejlesztés : Absztraktkötet. Szerk.: Juhász Erika, Kattein-Pornói Rita, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA), Budapest, 130, 2022. ISBN: 9786155657115

56. **Kocsis, Z.**, Fényes, H., Pusztai, G.: A felsőoktatási hallgatók fizetett munkavállalásának motivációi és az erre ható tényezők.
In: XXI. Országos Neveléstudományi Konferencia: A neveléstudomány válaszai a jövő kihívásaira : Absztraktkötet. Szerk.: Molnár Gyöngyvér, Tóth Edit, MTA Pedagógia Tudományos Bizottsága; SZTE Neveléstudományi Intézet, Szeged, 273, 2021. ISBN: 9789633068335
57. **Kocsis, Z.**: A hallgatói munkavállalás sajátosságai a Debreceni Egyetemen, 2010-2019 között.
In: Család a nevelés és az oktatás fókuszában: Absztraktkötet: XX. Országos Neveléstudományi Konferencia, Debrecen, 2020. november 5-7.. Szerk.: Engler Ágnes, Rébay Magdolna, Tóth Dorina Anna, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság : Debreceni Egyetem BTK Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet : Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért, Debrecen, 24, 2020. ISBN: 9789634902584
58. **Kocsis, Z.**: A hallgatói munkavállalás sajátosságai az Európai Felsőoktatási Térség keleti régiójában.
In: Tanulás és innováció a digitális korban : Absztraktkötet. Szerk.: Kozma Tamás, Juhász Erika, Tóth Péter, Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete, Budapest, 120, 2020. ISBN: 9786155657085
59. **Kocsis, Z.**: Tanulás és munkavállalás egyensúlya: Hogyan befolyásolja a fizetett munkavégzés a hallgatók egyetemi karrierjét?
In: Család a nevelés és az oktatás fókuszában: Absztraktkötet: XX. Országos Neveléstudományi Konferencia, Debrecen, 2020. november 5-7.. Szerk.: Engler Ágnes, Rébay Magdolna, Tóth Dorina Anna, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság : Debreceni Egyetem BTK Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet : Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért, Debrecen, 175, 2020. ISBN: 9789634902584
60. Dusa, Á. R., **Kocsis, Z.**, Markos, V.: A civil aktivitás, a hazai és a külföldi munkavállalás különböző megjelenési formái a lemorzsolódás folyamatában.
In: Prevenció, intervenció és kompenzáció, Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete, Budapest, 30, 2019.
61. **Kocsis, Z.**: A munkavállalás és az anyagi terhek szerepe a lemorzsolódás folyamatában.
In: Tavaszi Szél Konferencia 2019. Nemzetközi Multidiszciplináris Konferencia: Absztraktkötet. Szerk.: Németh Katalin, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, 605, 2019. ISBN: 9786155586422
62. Józsa, G., **Kocsis, Z.**: A munkavállalás szerepe a lemorzsolódásban.
In: Prevenció, intervenció és kompenzáció - Korszerű neveléstudományi módszerekkel a korai iskolaelhagyás ellen : Absztraktkötet, Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete, Budapest, 86, 2019. ISBN: 9786155657078

63. **Kocsis, Z.**, Markos, V.: A tanulmányok melletti önkéntes és fizetett munkavállalás háttére és hatása a lemorzsolódásra.
In: Szakképzés és Oktatás: Ma ? Holnap konferencia. Fejlődés és partnerség: Absztraktkötet / Tóth Péter; Benedek András; Kálmán Anikó; Szűts Zoltán; Mike Gabriella; Duchon Jenő, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 80, 2019. ISBN: 9789634217961
64. **Kocsis, Z.**: Az északkeleti régió egyetemistáinak munkavállalási szokásai.
In: XIII. Nyíregyházi Doktorandusz Konferencia : Absztraktfüzet. Szerk.: Rusinné Fedor Anita, Balla Petra, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Nyíregyháza, 49, 2019. ISBN: 9789634901655
65. **Kocsis, Z.**: Duális képzés- kettős út a sikerhez?
In: Prevenció, intervenció és kompenzáció - Korszerű neveléstudományi módszerekkel a korai iskolaelhagyás ellen : Absztraktkötet, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Budapest, 208, 2019. ISBN: 9786155657078
66. **Kocsis, Z.**, Ceglédi, T.: Kiket fogad(hatna) be az egyetem?: A felsőoktatásba való bekerülést akadályozó és támogató tényezők vizsgálata hátrányos helyzetű diákok körében.
In: Neveléstudomány - Horizontok és dialógusok : Absztraktkötet. Szerk.: Varga Aranka, Andl Helga, Molnár-Kovács Zsófia, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs, 137, 2019. ISBN: 9789634294733
67. Szigeti, F., Kovács, K. E., Ceglédi, T., **Kocsis, Z.**, Pallay, K.: A késleltetett diplomaszerezés és lemorzsolódás háttérében álló tényezők feltárása egy a pedagógus hallgatók körében végzett kvalitatív kutatás alapján (poszter).
In: Kutatási sokszínűség, oktatási gyakorlat és együttműködések : absztrakt kötet. Szerk.: Fehérvári Anikó, Széll Krisztián, Misley Helga, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Budapest, 502, 2018. ISBN: 9789634890515
68. Szigeti, F., Bocsi, V., Ceglédi, T., **Kocsis, Z.**, Kovács, K., Müller, A. É., Pallay, K., Szabó, B. É., Tóth, D. A.: A pedagógushallgatók késleltetett diplomaszerezésének és a lemorzsolódás lehetséges okainak feltárása egy kvalitatív kutatás tükrében.
In: Oktatás, gazdaság, társadalom : HuCER 2018 : absztraktkötet / kiadja: Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete, Budapest, 204, 2018. ISBN: 9786155657047
69. **Kocsis, Z.**, Kovács, K. E.: Különböző motiváción alapuló munkavállalás-típusok a lemorzsolódás háttérében.
In: Kutatási sokszínűség, oktatási gyakorlat és együttműködések: absztrakt kötet : XVIII. Országos Neveléstudományi Konferencia. Szerk.: Fehérvári Anikó, Széll Krisztián, Misley Helga, ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Budapest, 163, 2018. ISBN: 9789634890515

70. **Kocsis, Z.:** Hallgatói munkavállalás jellemzői a debreceni és a nyíregyházi egyetemisták körében.
In: Innováció, kutatás, pedagógusok. HuCER 2017 : Absztrakt kötet, Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesülete, Budapest, 121, 2017. ISBN: 9786155657023
71. **Kocsis, Z.:** Hallgatók a munka és a tanulás kettős vonzásában.
In: XVII. Országos Neveléstudományi Konferencia : Program és absztrakt kötet. Szerk.: Kerülő Judit, Jenei Teréz, Gyarmati Imre, MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza, 139, 2017. ISBN: 9789635088638

Idegen nyelvű absztrakt kiadványok (3)

72. **Kocsis, Z.:** Leisure Time Spending Tendencies of Working Students.
In: Sport and social responsibility: science and practice in times of crisis : Book of abstracts. Szerk.: Kovács Karolina Eszter, Györi Krisztina, Kovács Klára, Center for Higher Education Research and Development, University of Debrecen, Debrecen, 9, 2022. ISBN: 9786156012197
73. **Kocsis, Z.,** Pusztai, G.: The Impact of Parent Volunteering in School.
In: Book of Abstracts: The 5th International Conference on Future of Education 2022 (Future of Education 2022). Ed.: Brian D. Beitzel, The International Institute of Knowledge Management (TIKM), Colombo, 11, 2022. ISBN: 9786245746194
74. **Kocsis, Z.,** Demeter-Karászi, Z.: Employment trends among university students of Debrecen.
In: Promoting Excellence in Higher Education : Abstract book. Eds.: Gabriella Pusztai, Erika Juhász, Gábor Erdei, Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD), Debrecen, 12, 2017. ISBN: 9786158007757

A közlő folyóiratok összesített impakt faktora: 2,049

A közlő folyóiratok összesített impakt faktora (az értekezés alapjául szolgáló közleményekre): 2,049

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományterületi ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2023.03.10.

